

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 0 8 2 5 1 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

ZGODOVINA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Obča zgodovina

Četrtek, 28. avgust 2008 / 90 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpitna pola vsebuje 25 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli. Pri reševanju si pomagajte s slikovnim gradivom.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte **v izpitno polo** v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

ANTIČNA KULTURNA TRADICIJA

1. V grškem svetu je nastalo veliko različnih mestnih držav – polis. Naštejte dva vzroka za nastanek velikega števila mestnih držav. Katere znane grške polis so na karti 1 označene s številkami 1, 2 in 3?

(3 točke)

Karta 1

(Vir: Pastar, Z., in Sobotkiewicz, J., 2004: Zgodovina 1, Delovni zvezek za zgodovino, str. 42. DZS. Ljubljana)

- 1 _____
 2 _____
 3 _____

2. Polis so bile središča celotnega političnega, gospodarskega, družbenega in drugega življenja. Razložite spodaj navedene pojme.

(3 točke)

AVTARKIJA

AVTONOMIJA

ELEVTERIJA

3. Ena najznamenitejših grških polis, Atene je spreminjala svojo politično ureditev. Politik Solon je uvedel v Atenah številne reforme. Opišite njegovo politično reformo in vključite v opis dva elementa te reforme.

(2 točki)

4. Konec 6. stoletja pr. Kr. je Klisten v Atenah uvedel nove reforme. Zakaj je v Atenah uvedel ostrakizem? Navedite posledice za osebo, ki jo je doletel ostrakizem.

(2 točki)

Slika 1: Ostrakon

(Vir: Tukidides, 1958: Peloponeška vojna, str. 79. DZS. Ljubljana)

5. V Periklejevem času je atenska demokracija dosegla vrhunec.
Kdo je sestavljal atensko ljudsko skupščino?
Kako so v Periklejevem času podeljevali uradniške službe?

(2 točki)

6. V Periklejevem času so Atene postale eno najlepših antičnih mest.
Kje v Atenah ležijo v njegovem času zgrajeni oziroma preoblikovani templji boginji Ateni in boginji Nike?

(1 točka)

Slika 2: Atene

(Vir: Artner, T., 1968: Srečanje z antično umetnostjo, str. 128.
Mladinska knjiga. Ljubljana)

7. Druga najpomembnejša grška polis, Šparta, je imela svojevrstno družbeno sestavo.
Naštejte tri špartanske družbene sloje in enega opišite. Pri opisu navedite vsaj dve značilnosti sloja.

(2 točki)

8. Posebnost Šparte je bila njena vzgoja.
Glede na spodnje besedilo navedite temeljni cilj špartanske vzgoje.
Iz spodnjega besedila navedite tri značajske lastnosti, ki so jih pridobili mladi fantje s špartansko vzgojo.

(2 točki)

Dojilje so vzgajale dojenčke tako, da pri jedi niso bili izbirčni, da se niso bali teme, da se niso bali samote, da so se osvobodili zaničevane slabovoljnosti in jokavosti ...

Spartanskih dečkov pa Likurg ni dajal v roke kupljenih ali najetih pedagogov, niti ni smel nihče obdržati svojega sina in ga vzgajati po svoje, temveč je vse, takoj ko so dopolnili sedem let, vzel k sebi in jih razdelil v horde, v katerih so skupaj rasli, bili deležni enake vzgoje in se navajali biti vedno skupaj: tako pri igri kot pri resnih zaposlitvah. Za vodjo horde so izbrali tistega, ki se je izkazal z modrostjo in borbenim pogumom. Drugi so se zgledovali po njem, ga ubogali, podrejali so se njegovim kaznim, tako da je bilo bistvo vzgoje vaja v poslušnosti. Starešine so ponavadi prisostvovali njihovim igram in pogosto celo izzvali prepir in pretep, da so se temeljito prepričali, kakšen značaj ima vsak posamezen mladenič.

Branja in pisanja so se učili le toliko, kolikor so potrebovali. Vsa nadaljnja vzgoja je težila k temu, da so bili brezpogojno pokorni, da so prenašali napor in se učili zmagovati v borbi. Starešine so zaradi tega kasneje, ko so bili starejši, urjenje zaostriili, ostrigli so jih do kože in jih navadili, da so hodili bosí ter goli izvajali vaje.

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1, str. 97. DZS. Ljubljana)

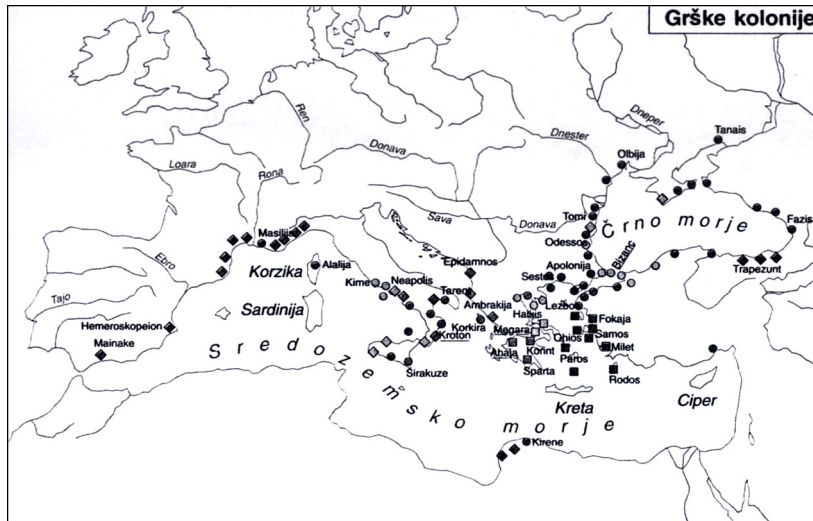
9. Med Atenami in Šparto se je stopnjevalo nasprotovanje, ki je privedlo tudi do vojne med obema polis.
Navedite razliko med vodilnima grškima polis glede gospodarstva.
Navedite politično-vojaški povezavi, ki sta jima načelovali.
V katerem stoletju se je začela vojna med tema dvema polis?

(3 točke)

10. Velika grška kolonizacija je potekala od 8. do 6. stoletja pred Kristusom. V krajšem razmišljanju opišite veliko grško kolonizacijo in pri zapisu upoštevajte naslednje elemente: tri vzroke za kolonizacijo, tri smeri (območja) kolonizacije ter dve posledici kolonizacije za Grke in dve posledici za preostali svet.

(5 točk)

Karta 2: Grška kolonizacija

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1, str. 93. DZS. Ljubljana)

11. Kljub politični razdrobljenosti grškega sveta je bila med Grki zelo močna zavest o skupni pripadnosti. Med elementi, ki so vplivali na pripadnost enotnemu grškemu svetu, so tudi olimpijske igre.

Obkrožite tri črke pred pravilnimi trditvami, povezanimi z olimpijskimi igrami.

(3 točke)

- A Olimpijske igre so bile zgolj športna prireditve, ki je povezovala Grke.
- B Olimpijske igre so potekale od leta 776 pr. Kr. v Olimpiji na Peloponezu.
- C Zmagovalce so ob Zevsovem templju okronali z oljčnimi vejicami.
- D Olimpijske igre so bile posvečene Zevsu, prve pa naj bi po legendi pripravil junak Herakles.
- E Tekmovalci so se pomerili v maratonskem teku.
- F Na igrah so lahko sodelovali samo Grki, doma na Peloponezu.

12. Grška arhitektura je izoblikovala tri gradbene sloge.
Na črte pod slikami napišite te sloge.

(2 točki)

Slike 3, 4 in 5: Grški gradbeni slogi

(Vir: Pastar, Z., in Sobotkiewicz, J., 2004: Zgodovina 1, Delovni zvezek za zgodovino, str. 65. DZS. Ljubljana)

13. Najpomembnejše vsegrško preročišče, kjer je bilo tudi svetišče, je bilo v Delfih.
Navedite ime svečenice, s pomočjo katere je potekalo prerokovanje.

(1 točka)

14. Grki so razvijali tudi znanosti, matematiko, astronomijo, zgodovino, geografijo, filozofijo in medicino. Glede na vir rešite nalogo:
Poimenujte pomembno besedilo, ki ga prepoznate v spodnjem dokumentu.
Navedite dva elementa iz dokumenta, ki ju zdravniki še danes spoštujejo.

(3 točke)

Prisegam pri Apolonu, ozdravljalcu, pri Asklepiju, Higieji in Panakeji, za priče kličem vse bogove in vse boginje, da bom po svojih zmožnostih in svoji presoji izpolnjeval to prisego in obljubo. Učitelja, ki me je naučil zdravniške umetnosti, bom spoštoval enako kot svoje starše, skupaj z njim se bom preživiljal in mu v stiski nudil vse potrebno; njegove otroke bom spoštoval enako kot lastne brate in jih brezplačno in brez sleherne obveze poučil o zdravniški umetnosti, če bodo to želeli. Predpise, nauke in vse ostalo znanje bom zaupal svojim sinovom, sinovom svojega učitelja ter učencem, ki so pisno zavezani in zapriseženi po zdravniškem zakonu, sicer pa nikomur drugemu. Zdravniška navodila bom po svojih zmožnostih in presoji dajal v korist bolnikom; vzdržal se bom navodil, ki bi jim škodovala in jim prizadejala kaj žalega. Nikomur ne bom dal smrtonosnega sredstva, četudi bi me prosil, in tega tudi ne bom svetoval; prav tako ženski ne bom dal splavila. Čisto in pošteno bom živel in gojil svojo umetnost. Ne bom operiral bolnikov, ki boleajo za kamni, ampak bom to prepustil možem, ki se ukvarjajo s tem. V katerokoli hišo bom vstopil, bom vstopil v korist bolnikov, brez slehernega hotenega krivičnega in pogubnega namena, zlasti pa brez telesnega poželenja po ženskah in moških, svobodnih in sužnjih. Kar bom med zdravljenjem videl ali slišal, tudi kar zadeva življenje ljudi in ni povezano z zdravljenjem, kar se ne sme nikoli razvedeti v javnosti, bom o tem molčal in to štel za skrivnost. Če bom izpolnjeval to prisego in je ne bom kršil, naj užijem sadove življenja in svoje stroke in naj bom pri vseh ljudeh na dobrem glasu; če pa jo bom kršil in bom krivo prisegal, naj me zadene prav nasprotno.

(Vir: Čepon, R., 2000: *Medicinska terminologija*, str. 91. DZS. Ljubljana)

15. Grki so imeli pomembno vlogo pri zgodovinoisju. Ime očeta zgodovinoisja je pripadlo Herodotu, pomembno mesto v zgodovinoisju pa pripada tudi Tukididu.
Navedite, katero vojno v grški zgodovini je opisal Herodot in katero Tukidid.

(2 točki)

16. Literarno ustvarjanje se je razvilo pri Grkih in pozneje Rimljanih. Povežite stolpca grških in rimskih literarnih ustvarjalcev z njihovo dejavnostjo tako, da črko iz levega stolpca prenesete v desni stolpec, pred ustrezno ime.

(3 točke)

D dramatika	_____ Cicero
G govorništvo	_____ Plavt
L lirika	_____ Ajshil
	_____ Horacij
	_____ Sapfo
	_____ Demosten

17. Pojasnite pojme, ki so značilni za antiko.

(3 točke)

OLIGARHIJA

HELENIZEM

ROMANIZACIJA

18. Grki so bili izjemni umetniki, nekatera dela kiparjev so se ohranila do današnjih dni. Obkrožite črki pred znamenitima grškima kiparjema.

(2 točki)

- A Apel
- B Pindar
- C Miron
- D Leonida
- E Tales
- F Fidija

19. V obdobju helenizma se je središče kulture in znanosti preneslo iz grškega sveta v Aleksandrijo. Kratko pojasnite vlogo (funkcijo) Muzeiona in navedite dva znanstvenika iz tega obdobja. (2 točki)

20. Rimljani so izjemno razvili pravo, nekatera rimska določila in pravila so se ohranila tudi v današnjih zakonih. Navedite zapise, ki so osnova rimskega prava iz leta 450 pr. Kristusom. Kako so se imenovali rimski uradniki, ki so imeli sodno oblast in so vsako leto objavili nove temeljne zakone? Leta 212 je cesar Karakala izdal Constitutio Antoniniana. Kaj je določal ta zakon? (3 točke)

21. V rimskem obdobju je prišlo do reforme koledarja.
Kako se je imenoval reformirani koledar, ki smo ga pri nas uporabljali do 16. stoletja?

(1 točka)

22. Rimška arhitektura je bila zelo dobro razvita.
Pojasnite funkcijo oziroma dejavnosti, ki so potekale v spodaj navedenih objektih.

(4 točke)

Slika 6: Gladiatorjev boj

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1, str. 171. DZS. Ljubljana)

ARENA

CIRKUS

ODEON

TERME

23. Navedite naslov znamenitega Vergilovega epa.

(1 točka)

24. Na rimsko religijo je močno vplivala grška. Bogovi so imeli podobno vlogo in naloge. Spodaj naštetim grškim in rimskim bogovom in boginjam dopišite ustrezna poimenovanja pri Rimljanih oziroma Grkih.

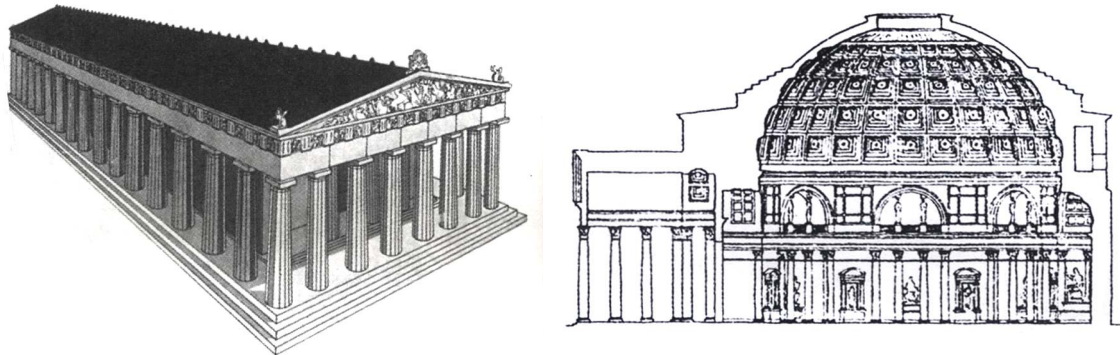
(3 točke)

Grki	Rimljani	Rimljani	Grki
ZEVS	_____	MINERVA	_____
AFRODITA	_____	JUNONA	_____
ARES	_____	MERKUR	_____

25. Navedite imeni dveh najbolj znanih svetišč v Atenah in Rimu.

(2 točki)

Slika 7: Grško in rimsko svetišče

(Vir: Pastar, Z., in Sobotkiewicz, J., 2004: Zgodovina 1, Delovni zvezek za zgodovino, str. 60, 95. DZS. Ljubljana)

Prazna stran

Prazna stran